

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2012-05-31
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
9525-11
Enhet 13

10)
Sida 1 (8)

TLV

2012-06-01

Dnr. 1358/2011

KLAGANDE

Roche Diagnostics Scandinavia AB, 556067-8194

Ombud: Advokaten Sascha Schaeferdiek och advokaten Mikael Björkman
G Grönberg Advokatbyrå AB
Box 7418
103 91 Stockholm

MOTPART

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Box 22520
104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets beslut den 8 april 2011,
se bilaga 1

SAKEN

Läkemedelsförmån enligt lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 237690

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND

Roche Diagnostics Scandinavia AB (Roche) tillverkar instrumentet CoaguChek XS (Produkten) som mäter PK(INR), ett mått på behandlingsintensitet vid antikoagulationsterapi med anti-vitamin K-läkemedel.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) beslutade den 8 april 2011 att avslå Roches ansökan om att CoaguChek XS ska få ingå i läkemedelsförmånerna. TLV:s skäl för beslutet framgår av bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

Roche yrkar i första hand att beslutet ska ändras och att Produkten ska ingå i läkemedelsförmånerna. I andra hand yrkas att beslutet ska upphävas och att målet ska återförvisas till TLV för beslut om Produkten ska ingå i läkemedelsförmånerna. Som grund för överklagandet anförs att Produkten är en förbrukningsartikel enligt 18 § 3 lagen om läkemedelsförmåner m.m. (förmånslagen).

TLV bestrider bifall till överklagandet och anför att Produkten inte är att betrakta som en förbrukningsartikel.

PARTERNAS TALAN

Roche utvecklar sin talan enligt bl.a. följande.

Överlåtelse av CoaguChek XS till andra patienter

Produkten är inte avsedd att överlåtas till andra patienter. När Produkten levereras till patienten medföljer en lapp i förpackningen med uppmaningen att slänga begagnade mätare. Vidare motiverar TLV sitt antagande att överlåtelse kan ske till andra patienter med att Produkten har en livslängd

på fem till åtta år. Motiveringen förefaller märklig mot bakgrund av att TLV i skälen inledningsvis konstaterar att en produkts livslängd inte ska ha någon relevans för frågan om en produkt är en förbrukningsartikel. Att produkter har en lång livslängd och i teorin därför skulle kunna överlåtas till andra patienter har inte tidigare utgjort hinder mot att TLV ansett dessa vara förbrukningsartiklar. I teorin är det möjligt att överlåta ett flertal produkter som enligt förarbetena till förmånslagen utgör förbrukningsartiklar. Vad som är av relevans vid bedömningen är istället hur en produkt är avsedd att användas och hur den används i praktiken. Slutligen kan Produkten inte heller användas av flera patienter samtidigt, bl.a. eftersom den lagrar historiska mätvärden och denna funktion blir oanvändbar om flera patienter använder Produkten samtidigt.

Livslängd

Produkten har förvisso en livslängd om ca fem – åtta år, men oaktat detta förslits den något vid varje användningstillfälle. Om inget slitage förekom vid användning skulle produkten ha en betydligt längre livslängd.

Elektroniska produkter

Det är varken uttalat i lag eller förarbeten att elektroniska produkter inte ska omfattas av begreppet förbrukningsartiklar. En produkt som är avsedd att användas av en enskild patient och som patienten i normalfallet kan hantera själv utgör en förbrukningsartikel enligt TLV:s egen definition. TLV har i flera fall tidigare beslutat att elektroniska produkter ska ingå i läkemedelsförmånerna som förbrukningsartiklar.

Service och garanti

Om Produkten går sönder lagas den inte utan en helt ny produkt får anskaffas. Produkten omfattas av garanti, vilket dock saknar betydelse eftersom även köpare av förbrukningsartiklar måste ha rätt att kräva att produkterna håller viss kvalitet och således t.ex. omfattas av en garanti.

TLV utvecklar sin talan enligt bl.a. följande.

Överlåtelse av CoaguChek XS till andra patienter

Produkters hållbarhet är relevant för bedömningen. Enbart en produkts hållbarhet kan inte vara avgörande för om en produkt ska anses vara en förbrukningsartikel eller inte. En förbrukningsartikel är en produkt som förslits något vid varje användningstillfälle, vilket inte kan sägas vara fallet med en produkt som har fem-åtta års livslängd. Det finns produkter i förmånssystemet med mycket lång hållbarhet, men det pågår en grundlig översyn av sortimentet. Att det redan finns produkter i förmånssystemet som möjligen inte borde finnas där utgör inte grund för att bevilja ännu fler produkter subvention. Att Produkten inte kan återanvändas av en annan patient är en ny uppgift för TLV. Vid överläggning med nämnden för läkemedelsförmåner den 28 april 2011 uppgav företrädare för Roche att produkten kan återanvändas av en annan patient. Oaktat om den kan återanvändas eller inte är den inte att anse som en förbrukningsartikel.

Livslängd

I ordet förbrukningsartikel får förstås att det antingen är en produkt som är av engångskaraktär eller är en produkt som försämras något vid varje användningstillfälle. I det ligger också att det inte kan handla om en produkt med hur lång livslängd som helst. Av förarbetena till förmånslagen (prop. 1996/97:27 s 111) framgår att exempelvis en blodglukosmätare inte kan vara en förbrukningsartikel då den ersätts med ett för långt intervall. En blodglukosmätare har en betydligt kortare livslängd än Produkten. Det ligger inbyggt i begreppet förbrukningsartikel att livslängd är en viktig aspekt att ta hänsyn till.

Elektroniska produkter

I förarbetena till förmånslagen står det inte uttryckt någonstans att elektroniska produkter kan vara förbrukningsartiklar. Ingen av de produkter som exemplifieras som förbrukningsartiklar är elektroniska. Den är däremot den enda produkt som enligt förarbetena inte är att anse som en förbrukningsartikel.

Service och garanti

Att Produkten har en garanti är i sig ett tecken på att det inte är fråga om en produkt som förbrukas något vid varje användningstillfälle.

DOMSKÄL

Tillämplig bestämmelse

Av 18 § 3 förmånslagen följer att läkemedelsförmånerna ska omfatta förbrukningsartiklar som behövs för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om CoaguChek XS utgör en förbrukningsartikel i den mening som avses i 18 § 3 förmånslagen.

Förmånslagen trädde i kraft den 1 oktober 2002 och ersatte den tidigare gällande lagen om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m. (högkostnadsskyddslagen). Den nu aktuella bestämmelsen om förbrukningsartiklar infördes året därefter och motsvarar den tidigare gällande 7 § i högkostnadsskyddslagen.

Vad gäller innebörden av begreppet förbrukningsartiklar saknas domstolspraxis. Förvaltningsrätten i Stockholm har dock i dom den 21 december 2011 i mål nr 15265-11 prövat frågan om produkter som ingår i ett system

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

för kontinuerlig glukosmätning kan anses utgöra förbrukningsartiklar i enlighet med 18 § 3 förmånslagen. Domen är överklagad till Kammarrätten i Stockholm som den 1 mars 2012 meddelade prövningstillstånd (mål nr 7562-11). Målet är vid tiden för denna dom ännu inte avgjort.

Någon definition av vad som kan anses vara en förbrukningsartikel finns inte heller i förarbetena till förmånslagen och frågan har inte berörts i senare lagstiftningsärenden. Vägledning får därför hämtas i förarbetena till den tidigare gällande högkostnadsskyddslagen. I förarbetena (prop. 1996/97:27 s. 110 f) anges bl.a. följande angående begreppet förbrukningsartiklar.

”Definitionsmässigt ska det röra sig om sådana artiklar som är nödvändiga för att tillföra kroppen ett läkemedel samt sådana artiklar som erfordras för kontroll av medicinering hålls på rätt nivå eller för kontroll av om läkemedel behöves sättas in. Förbrukningsartiklar som därvid kan komma ifråga är injektionspistoler, injektionssprutor och kanyler samt därmed jämförliga artiklar. Även sådana artiklar som behövs för desinfektion av hud vid injektion samt testmaterial för bestämmande av exempelvis blodsockerhalt omfattas av bestämmelserna. Ytterligare andra artiklar kan komma ifråga. Uttrycket förbrukningsartikel innebär inte att artiklarna måste ha karaktär av engångsartiklar. I beteckningens natur ligger dock att det måste röra sig om varor som måste ersättas med åtminstone vissa intervall. Detta innebär exempelvis att en sådan produkt som blodglukosmätare inte omfattas av bestämmelserna.”

I det nu aktuella målet har TLV avslagit Roches ansökan med hänvisning till att CoaguChek XS är en elektronisk produkt som skulle kunna överlåtas till andra patienter eftersom den har en livslängd på fem till åtta år.

Vad gäller frågan om en förbrukningsartikel får vara elektronisk har detta inte berörts i förarbetena. Att lagstiftaren inte uttryckligen uttalat att förbrukningsartiklar får vara elektroniska innebär dock inte att avsikten varit att helt utesluta elektroniska produkter från förmånssystemet. Förvaltningsrätten finner därför att det saknas stöd för TLV:s påstående att produkter som innehåller elektronik inte kan vara förbrukningsartiklar. I detta sam-

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

manhang konstaterar förvaltningsrätten att lagstiftarens skäl till varför blodsockermätaren inte utgjorde en förbrukningsartikel i lagens mening inte var att produkten var elektronisk, utan att den inte behövde ersättas med vissa intervall. Förvaltningsrätten anser mot denna bakgrund att Roches ansökan inte kan avslås på den grunden att Produkten är elektronisk.

Vad därefter gäller frågorna om Produktens livslängd samt om den kan överlåtas till andra patienter gör förvaltningsrätten följande bedömning.

Lagstiftaren har i de förarbeten som redovisats ovan betonat att förbrukningsartiklar inte behöver vara produkter av engångskaraktär, men att de måste ersättas med åtminstone vissa intervall. Även om förarbetena med hänsyn till den ständiga medicintekniska utvecklingen bör läsas med viss försiktighet anser förvaltningsrätten att de kan ge vägledning beträffande inom vilka intervall en produkt bör bytas ut för att anses vara en förbrukningsartikel. Den produkt som enligt lagstiftaren inte var att betrakta som förbrukningsartikel, blodglukosmätare, har såvitt framkommit en livslängd om fyra till sex år. Av utredningen i målet framgår att CoaguChek XS har en livslängd om fem till åtta år, vilket i ljuset av förarbetena talar emot att produkten utgör en förbrukningsartikel i förmånslagens mening.

Vidare anser förvaltningsrätten att begreppet förbrukningsartikel innebär att produkten i fråga ska ha en sådan utformning att den är avsedd att användas och förbrukas av en enskild patient. Roche gör i förvaltningsrätten gällande att Produkten inte är avsedd att återanvändas av andra patienter och hänvisar bl.a. till produktens bipacksedel och minnesfunktion. Beträffande minnet kan detta dock enligt produktens bruksanvisning nollställas, vilket talar för att produkten kan återanvändas av andra patienter. I bruksanvisningen som medföljer Produkten finns också riktlinjer angående infektionskontroll för medicinsk personal och personer som utför mätningar på flera patienter med Produkten. Vidare framgår det av utredningen att

Roche uppgett för TLV att Produkten kan återanvändas av en annan patient. Med hänsyn till det anförda samt att produkten har ett ersättningsintervall på upp till åtta år finner förvaltningsrätten att den skulle kunna användas av ett flertal patienter. Det är således inte klarlagt att Produkten endast är utvecklad för att användas och förbrukas av en enskild patient. Till detta kommer att produkten har en livslängd som vida överstiger de riktlinjer som anges i förarbetena avseende ersättningsintervall. Förvaltningsrätten gör därför bedömningen att CoaguChek XS inte är att betrakta som en förbrukningsartikel i förmånslagens mening. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3109/1a).

Anna Lönnestav

Rådman

I avgörandet har även nämndemännen Claes Fock, Aino F Hansson och Britt Ronsten deltagit. Föredragande har varit förvaltningsrättsnotarien Jonas Sunding.

~~CONFIDENTIAL~~

Bilaga 1

9

TLV

2011-04-08

1 (5)

TANDVÅRDS- OCH
LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Vår beteckning
3379/2010

SÖKANDE

ROCHE DIAGNOSTICS
SCANDINAVIA AB
BOX 147
161 26 Bromma

Företrädare: Mathias Egermark

SAKEN

Ansökan inom läkemedelsförmånerna

BESLUT

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV avslår ansökan om att *Coagu-Chek XS* ska få ingå i läkemedelsförmånerna.

3379/2010

ANSÖKAN

ROCHE DIAGNOSTICS SCANDINAVIA AB (företaget) har ansökt om att nedanstående förbrukningsartikel ska ingå i läkemedelsförmånerna och att pris fastställs.

Namn	Antal/Förp.	Varunr.	AUP (SEK)
CoaguCheck XS Kit, Instrument för övervakning och justering av oral antikoagulationsterapi, vit, 140/83/170	1 ST	731141	5 293,32

UTREDNING I ÄRENDET

[Idag behandlas omkring 160 000 personer med antivitamin K-läkemedel (AVK), varav cirka hälften behöver långtidsbehandling. Antalet ökar med cirka tio procent per år. Mekaniska hjärtklaffar, förmaksflimmer och hjärtinfarktsrelaterade hjärtsjukdomar utgör huvudindikationerna för långtids AVK-behandling. Blodet innehåller en rad ämnen kallade koagulationsfaktorer som är nödvändiga för att blodet ska stelna. Vissa av koagulationsfaktorer bildas i levern men endast om det finns K-vitamin tillgängligt. AVK behandling verkar genom att minska mängden K-vitamin i kroppen till en passande nivå. För AVK-behandling krävs stabil balans mellan tillförsel av K-vitamin till levern och hämning av K-vitamin med AVK-medicin. Det är väsentligt att dessa patienter får sitt blod kontrollerat regelbundet för att säkra att behandlingen fungerar. Varje individ reagerar olika på behandling. För lite läkemedel kan ge upphov till blodpropp och för mycket läkemedel kan leda till blödning. Det är därför viktigt att regelbundet mäta vilken koagulationsförmåga blodet har. Idag mäts koagulationsförmågan hos en patient normalt på sjukhus eller vårdcentral cirka var tredje - sjätte vecka. Det förekommer dock stora variationer.

År 2004 beslutade TLV (dnr 1563/2003) att Coagu-Chek S inte ska ingå i förmånssystemet. Detta då nämnden ansåg att produkten inte var att betrakta som en förbrukningsartikel.

Nämnden motiverade sitt beslut på följande sätt.

Att tillåta *Coagu-Chek XS* att ingå i läkemedelsförmånerna skulle innebära en utvidgning av tillämpningsområdet i förhållande till den tidigare lagstiftningen. Den lagändringen som gjordes genom lagen (2003:76) om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. motiverades av ett behov av statlig priskontroll, samtidigt som en utredning om effekterna av att lyfta ut förbrukningsartiklarna ur läkemedelsförmånerna kommenterades (prop. 2002/03:42, s. 7). Varken detta eller vad som i övrigt sägs i förarbetena till lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. ger stöd för att en sådan utvidgning av tillämpningsområdet har varit åsyftad av lagstiftaren.

Skillnaderna mellan Coagu-Chek S och Coagu-Chek XS är små. De uppgivna skillnaderna består i att det är lättare att applicera bloddroppen, att apparaten är mindre och mer lättanvänd, att mätmetoden mer specifik, att testremorna kan förvaras i rumstemperatur istället för i kylskåp samt att mindre blodmängd krävs för mätning.

SKÅLEN FÖR BESLUTET

Enligt 18 § 3 p. lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. (förmånslagen) ska läkemedelsförmånerna omfatta förbrukningsartiklar som behövs för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering.

I förmånslagen och förarbetena till den ges inte någon definition av förbrukningsartiklar (prop. 2001/02:63, bet. 2001/02:SoU10, rskr. 2002/02:194). Av 19 § förmånslagen framgår att förbrukningsartiklar som behövs för att tillföra kroppen läkemedel eller som behövs för egenkontroll av medicinering, om de förskrivits av behörig person, ska tillhandahållas kostnadsfritt. I författningskommentaren påpekas att 19 §, med vissa redaktionella justeringar, motsvarar 7 § i den tidigare gällande lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m. (angiven prop. s. 93). Av intresse är därför vilken avgränsning av förbrukningsartiklar som avsågs i den lagen. Följande uttalades i den proposition (prop. 1996/97:27 s. 111) som låg till grund för den tidigare lagen:

Definitionsmässigt skall det röra sig om sådana artiklar som är nödvändiga för att tillföra kroppen ett läkemedel samt artiklar som erfordras för kontroll av att medicinering hålls på rätt nivå eller för kontroll av om läkemedel behöver sättas in. Förbrukningsartiklar som därvid kan komma i fråga är injektionspistoler, injektionssprutor och kanyler samt därmed jämförliga artiklar. Även sådana artiklar som krävs för desinfektion av hud vid injektion samt testmaterial för bestämmande av exempelvis blodsockerhalt omfattas av bestämmelserna. Ytterligare andra artiklar kan komma ifråga. Uttrycket förbrukningsartikel innebär inte att artiklarna måste ha karaktär av engångsartiklar. I beteckningens natur ligger dock att det måste röra sig om varor som måste ersättas med åtminstone vissa intervall. Detta innebär att exempelvis en sådan produkt som blodglukosmätare inte omfattas av bestämmelserna.

TLV gör följande bedömning

Coagu-Chek XS är avsedd för att patienten ska kunna kontrollera om medicinering hålls på rätt nivå. Det TLV först har att ta ställning till är om *Coagu-Chek XS* är en sådan förbrukningsartikel som avses i 18 § förmånslagen.

I förmånslagen finns inte någon definition av begreppet förbrukningsartikel. I lagens förarbeten anges det att en förbrukningsartikel inte måste vara en engångsprodukt utan att det kan vara en produkt som ersätts med ett visst intervall. Hur långt detta intervall får vara har inte förtydligats i lagens förarbeten. Däremot framgår att en blodglukosmätare har ett för lång hållbarhet för att kunna utgöra en förbrukningsartikel i lagens mening. En blodglukosmätare har en hållbarhet på cirka fyra år. I förmånssystemet finns inga blodglukosmätare, däremot finns produkter med integrerad blodglukosmätning. Det finns även ett antal produkter i förmånssystemet som har en längre hållbarhet än blodglukosmätare. Anledningen till detta är att tidigare Riksförsäkringsverket (RFV) tolkat begreppet förbrukningsartikel extensivt och enbart avgränsat utvidgningen mot den i förarbetena

3379/2010

nämnda produkttypen. Läkemedelsförmånsnämnden och senare TLV har inte avvikit från RFV:s tillämpning.

Sedan detta förarbetsuttalande gjordes för knappt 14 år sedan har produktsortimentet ökat väsentligt och produktutvecklingen accelererat. De produkter som finns idag skiljer sig avsevärt från de produkter som fanns på marknaden när uttalandet gjordes. Därtill kommer att i princip allt som sammanhänger med åtgärden att tillföra kroppen läkemedel och egenkontroll av medicinering, som t.ex. implanterbara smärtpumpar som patienten inte kan hantera själv och som har en lång livslängd, och bärsystem till pumpar kommit att ingå i förmånssystemet.

TLV har därför i sitt ovan nämnda beslut (*Coagu-Chek S* dnr 1563/2003) tolkat lagstiftningen i enlighet med uttalandet i förarbetena, dvs. att produkter som har samma eller längre livslängd som en blodglukosmätare inte är att anse som en förbrukningsartikel. Att enbart låta livslängd vara avgörande när det gäller att bestämma om en produkt ska anses vara en förbrukningsartikel eller inte, skulle få långtgående konsekvenser. Även sådana produkter som enligt förarbetena förutsattes ingå i förmånssystemet som förbrukningsartiklar, exempelvis injektionspistoler (injektionspennor) och sprutor, skulle kunna komma att uteslutas då produktvecklingen gjort att även dessa produkter idag har en längre livslängd, samtidigt som produkter som har en kortare livslängd men som funktionsmässigt avviker väsentligt från de produkter som omnämns i förarbetet skulle kunna komma att omfattas av läkemedelsförmånerna.

TLV anser att en förbrukningsartikel typiskt sett är en produkt som är avsedd att användas och förbrukas av en enskild patient och att det utgör en produkt som patienten i normalfallet kan hantera själv. Däremot framstår det inte som uppenbart att sådana produkter som kan användas av flera patienter eller återanvändas av en annan patient ska betraktas som en förbrukningsartikel. Inte heller är det uttalat i lag eller förarbeten att elektroniska produkter och produkter som kan komma att kräva service under sin livslängd ska omfattas av begreppet förbrukningsartikel. I ordet förbrukningsartikel får förstås att det antingen är en produkt som är av engångskaraktär eller är en produkt som försämras något vid varje användningstillfälle.

Av utredningen i ärendet framstår det som att *Coagu-Chek XS* är kostnadseffektiv till begärt pris. Emellertid är *Coagu-Chek XS* en elektronisk produkt som patienten visserligen borde kunna hantera på egen hand, men som skulle kunna överlåtas till andra patienter eftersom den har en livslängd på fem till åtta år. Mot denna bakgrund anser TLV att *Coagu-Chek XS* inte kan betraktas som en förbrukningsartikel i lagens mening och kan inte heller på någon annan grund omfattas av läkemedelsförmånerna. TLV finner således att *Coagu-Chek XS* inte uppfyller villkoren för att ingå i läkemedelsförmånerna och ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Beslutet kan överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm. Överklagandet, som ska vara skriftligt, ska ställas till förvaltningsrätten, men ges in till TLV. TLV måste ha fått överklagandet **inom tre veckor** från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. TLV sänder överklagandet vidare till förvaltningsrätten för prövning om inte TLV själv ändrar beslutet på det sätt som begärts.

Detta beslut har fattats av Nämnden för läkemedelsförmåner hos TLV. Följande ledamöter har deltagit i beslutet. Generaldirektör Stefan Lundgren (ordförande), hälso- och sjukvårdsdirektör Catarina Andersson Forsman, vice förbundsordförande David Magnusson, docent Ellen Vinge och läkemedelschef Karin Lendenius. Föredragande har varit jurist Malin Blixt. I handläggningen har även medicinsk utredare Inger Hemmingsson och hälsoekonom Ingrid Tredal deltagit.

Stefan Lundgren

Malin Blixt

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.